

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	усі
Спеціальність	усі
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	усі

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД

Полякова Я.О.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД
Протокол № 10 від 16.05.2019 р.

Розробник(-и):

Піддубна Л.І., д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки та
менеджменту ЗЕД

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Щоб забезпечити ефективне функціонування підприємства, керівнику необхідно знати і розуміти ситуацію як у безпосередньому середовищі його фірми, так і на світовому ринку. Досягнення в розвитку інформаційних, комунікаційних технологій та транспортних засобів знищують кордони та зменшують відстані між державами. Тому кожному представнику управлінського контуру підприємства слід орієнтуватися у сучасних формах світогосподарських зв'язків і вміти використовувати їх для підвищення конкурентоспроможності. У цьому контексті вивчення дисципліни "Міжнародний менеджмент" є важливою складовою підготовки сучасного економіста.

Навчальна дисципліна «Міжнародний менеджмент» є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців спеціальності 073 "Менеджмент».

Метою викладення навчальної дисципліни «Міжнародний менеджмент» є формування у студентів системи знань з теоретичних засад і технологій формування, розвитку та використання конкурентних переваг підприємства за рахунок здійснення бізнесу у різних країнах і відповідного використання економічних, соціальних, демографічних та інших особливостей цих країн та їх взаємодії.

Об'єктом вивчення дисципліни є виробничо-фінансова діяльність суб'єкта міжнародного бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення відносин у сфері управління міжнародним бізнесом суб'єкта господарювання, принципи, методи та інструментарій міжнародного менеджменту.

Курс	1М	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
«Економіка підприємства»	Міжнародні бізнес стратегії
«Менеджмент»	Фаховий комплексний тренінг
«Маркетинг»	Міжнародний фінансовий менеджмент
«Міжнародна економіка»,	Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства
«Економічна кібернетика»	Міжнародний трансфер

	технологій
«Стратегічне управління»	
«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Розуміння та усвідомлення теоретичних аспектів управління міжнародним бізнесом	<p>Здатність досліджувати сучасні тенденції розвитку міжнародного бізнесу</p> <p>Вміння та навички щодо удосконалення менеджменту організацій суб'єктів міжнародного бізнесу</p> <p>Здатність аналізувати вплив факторів середовища організації на процес розвитку її міжнародної економічної діяльності.</p> <p>Розуміння необхідності врахування соціо-культурних особливостей міжнародного бізнесу, національних стереотипів, соціальної відповідальності міжнародних корпорацій</p>
Знання, вміння та навички щодо основних функцій та зв'язуючих процесів у менеджменті організацій суб'єктів міжнародного бізнесу	<p>Здатність формулювати місію та цілі організації, визначати необхідні ресурси</p> <p>Вміння здійснювати організаційне проектування суб'єктів міжнародного бізнесу</p> <p>Усвідомлення особливостей управління персоналом у міжнародних корпораціях</p> <p>Здатність здійснювати стратегічний та оперативний контроль діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу</p> <p>Навички та вміння щодо прийняття оптимальних управлінських рішень у міжнародному бізнесі</p> <p>Здатність здійснювати керування міжнародними корпораціями та їх підпроділами та організовувати ефективні комунікації</p>
Знання, вміння та навички щодо усвідомлення ключових проблем менеджменту організацій суб'єктів міжнародного бізнесу	<p>Здатність усвідомлювати особливості інвестиційно-технологічної політики міжнародних корпорацій</p> <p>Вміння та навички здійсненні фінансових операцій у міжнародному бізнесі</p> <p>Вміння та навички здійсненні ефективних виробничих та торгівельних операцій суб'єктів міжнародного бізнесу</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом

Тема 1. Сутність і характерні риси менеджменту організацій суб'єктів міжнародного бізнесу

- 1.1. Сутність, характеристика та основні етапи розвитку міжнародного бізнесу.
- 1.2. Міжнародні компанії та їх роль у світовому господарстві.
- 1.3. Менеджмент організацій суб'єктів міжнародного бізнесу: суть, задачі, особливості.

Тема 2. Становлення глобального менеджменту

- 2.1. Становлення глобальних підприємств і глобального менеджменту.
- 2.2. Глобальне управління людськими ресурсами в багатокультурному середовищі.
- 2.3. Глобальне управління фінансами.
- 2.4. Глобалізація технологічного розвитку.
- 2.5. Глобальний менеджмент і природне середовище.

Тема 3. Середовище суб'єктів міжнародного бізнесу

- 3.1. Внутрішнє середовище міжнародного бізнесу.
- 3.2. Зовнішнє середовище міжнародного бізнесу.
- 3.3. Складові аналізу середовища непрямого впливу у міжнародному бізнесі.

Тема 4. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій

- 4.1. Роль та значення організаційної культури в процесі вдосконалення менеджменту організацій суб'єктів міжнародного бізнесу.
- 4.2. Вплив етики на організаційну культуру суб'єкта міжнародної економічної діяльності.
- 4.3. Соціальна відповідальність міжнародного менеджменту.

Змістовий модуль 2.

Функції та зв'язуючі процеси міжнародного менеджменту

Тема 5. Стратегічне планування в міжнародних компаніях

- 5.1. Суть і значення стратегічного планування.
- 5.2. Процес стратегічного планування та його етапи.
- 5.3. Види міжнародних стратегій та методи їх вибору.

Тема 6. Організаційний розвиток міжнародних компаній

- 6.1. Організаційний фактор у менеджменті організацій суб'єктів міжнародного бізнесу
- 6.2. Організаційні структури міжнародних корпорацій
- 6.3. Основні форми корпоративної інтеграції у міжнародному бізнесі
- 6.4. Організаційні характеристики транснаціональних корпорацій.

Тема 7. Контроль і звітність міжнародних компаній

- 7.1. Особливості контролю в міжнародних корпораціях
- 7.2. Типи і види контролю в міжнародних компаніях
- 7.3. Звітність в міжнародних компаніях

Тема 8. Управління людськими ресурсами в міжнародних компаніях

- 8.1. Особливості управління людськими ресурсами в міжнародних компаніях
- 8.2. Навчання та адаптація кадрів у міжнародному бізнесі
- 8.3. Команди у міжнародних компаніях

8.4. Особливості мотивації в міжнародному бізнесі

Тема 9. Прийняття рішень у менеджменті організацій суб'єктів міжнародного бізнесу

- 9.1. Суть та особливості прийняття рішень у міжнародних корпораціях
- 9.2. Технологія прийняття управлінських рішень у сфері міжна-родного бізнесу.
- 9.3. Особливості прийняття рішень в умовах певних національних культур

Тема 10. Керування і комунікації в міжнародних компаніях

- 10.1. Особливості керівництва в міжнародних компаніях
- 10.2. Стилi керівництва в міжнародних компаніях
- 10.3. Особливості міжнародних комунікацій
- 10.4. Комунікаційні бар'єри і підвищення ефективності міжнародних комунікацій

Змістовий модуль 3.

Ключові сфери міжнародного менеджменту

Тема 11. Технологічна політика міжнародних компаній

- 11.1. Особливості сучасного технологічного розвитку та міжнародний ринок технологій.
- 11.2. Планування та організація технологічної діяльності міжнародних компаній.
- 11.3. Система тотального управління якістю в міжнародних компаніях.
- 11.4. Особливості технологічної політики міжнародних корпорацій в Україні.

Тема 12. Інвестиційні операції міжнародних компаній

- 12.1. Міжнародний ринок інвестицій.
- 12.2. Прямі іноземні та портфельні інвестиції міжнародних компаній.
- 12.3. Міжнародні інвестиційні компанії та особливості міжнародних інвестиційних операцій українських корпорацій.

13. Фінансовий менеджмент міжнародних компаній

- 13.1. Міжнародне фінансове середовище.
- 13.2. Управління валютними ризиками.
- 13.3. Управління короткостроковими та довгостроковими активами і зобов'язаннями міжнародних компаній.
- 13.4. Трансферне ціноутворення в міжнародних компаніях.
- 13.5. Міжнародна банківська діяльність. Особливості фінансового менеджменту відділень міжнародних корпорацій в Україні

14. Торгівельні операції суб'єктів міжнародного бізнесу

- 14.1. Комерційні операції суб'єктів міжнародного бізнесу.

14.2. Нетрадиційні методи фінансування міжнародними корпораціями експортних операцій. Страхування і державна підтримка експортних операцій міжнародних корпорацій

14.3. Особливості торговельних операцій міжнародних корпорацій в Україні.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та розв'язання управлінських ситуацій;

виконання домашнього завдання, доповіді;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

творче завдання.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. Колоквиум – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Семестрові екзамени – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять проводиться за критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді конкурентних ситуацій, розв'язанні задач, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання розрахункових завдань.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, само-реалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання творчого завдання (студентська наукова стаття) є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3-х практичних завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та

дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає одне стереотипне, одне діагностичне та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: **"60 і більше балів – зараховано"**, **"59 і менше балів – не зараховано"** та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру.

Розподіл балів за формами та методами навчання

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістовного модулю			Активна участь лекції+ практичні	Самостійна Робота (Д/З)	Творче завдання	поточні КР	КОЛОКВІУМ	Підсум. к/р	РАЗОМ
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	3	1	10	3			23
	Тема 2								
	Тема 3	2 тиждень							
	Тема 4								
ЗМ 2	Тема 5	3 тиждень	2	1			7		36
	Тема 6	4 тиждень	2	1					
	Тема 7	5 тиждень	4	2		4			
	Тема 8								
	Тема 9	6 тиждень	2	1					
	Тема 10	7 тиждень	2	1			7		
ЗМ 3	Тема 11	8 тиждень	2	1	10				41
	Тема 12	9 тиждень	2			4			
	Тема 13								
	Тема 14	10 тиждень	2					20	
Тема 14									
РАЗОМ			25	10	20	11	14	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Міжнародний бізнес: теорія і практика : монографія / Н. М. Лисиця, Я. О. Полякова, Л. В. Базалієва та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 140 с.
2. Международный менеджмент: Учеб. для вузов / Под ред. С.Э. Пивоварова, Д.И. Баркана, Л.С. Тарасевича, А.И. Майзеля. — СПб.: Питер, 2000. — 624 с.
3. Міжнародний менеджмент: навч. посібн. / І. О. Піддубний, І. Е. Астахова, Л. М. Бондаренко та ін. / за редакцією проф. І. О. Піддубного. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 252 с.
4. Міжнародний менеджмент: навч. посібн. / П. І. Юхименко, Л. П. Га-цька, М. В. Півторак та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
5. Михайлова Л.І., Юрченко О.Ю, Данько Ю.І. Міжнародний менеджмент. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 200 с.
6. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. — К.: КНЕУ, 2004. — 468с.
7. Родченко В.В. Международный менеджмент: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000. — 240 с.
8. Черкасов В. І. Міжнародний менеджмент : конспект лекцій для студентів напряму підготовки 0501 "Економіка і підприємництво" всіх форм навчання / В. І. Черкасов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 168 с.

11.2 Додаткова

9. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К, 2009. – 304 с.
10. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
11. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібн. / С. В. Бестужева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с
12. Бобина М. А. Международный бизнес: стратегия альянсов / М. А. Бобина, М. В. Грачев. - М.: Дело, 2006. - 239 с.
13. Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.— К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 856с.
14. Дякин Б. Г. Международный бизнес: учебник / Б. Г. Дякин. - М. : Rosbi : ТЕИС- 2009. - 528 с.
15. Макогон Ю. В., Орехова Т. В. Международный менеджмент: Курс лекций. — Донецк: Дон НУ, 2003. — 277с.
16. Международный бизнес: Учеб.-метод. комплекс: Учеб. пособие / В. И. Черенков [и др.] ; ред. В. И. Черенков. - 3-е изд., перераб. и доп. - Ростов н/Д : Феникс, 2006. - 572 с.
:

17. Менеджмент и маркетинг бизнеса в международных компаниях. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 384 с. 55
18. Мировая экономика и международный бизнес : учеб. для студ. вузов / Гос. ун-т упр. ; Ред. В. В. Поляков, Р. К. Щенин. - М. : КноРус, 2005. - 645 с. ;
19. Мировая экономика и международный бизнес: Учеб. для студ. вузов / Гос. ун-т управления ; ред.: В. В. Поляков, Р. К. Щенин. - 3-е изд., стер. - М.: КноРус, 2006. - 650 с.

11.3 Інформаційні ресурси

20. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada/kyiv.ua.
21. Державний комітет статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
22. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wto.org.